

Vestigingsschoolplan PENTA college CSG Hoogvliet (20FR04)

“Hetzelfde beter”

2020-2022

Woord vooraf

In januari 2018 ontving onze school, PENTA college CSG Hoogvliet (20FR04), het predicaat Excellent. Een beloning van vijf jaar doelgericht hard werken van alle medewerkers op onze school. Na jaren van teleurstellende resultaten, zetten we sinds 2014 een paar jaar achtereen goede resultaten neer. In mei 2017 ontvingen wij het predicaat Goed van de onderwijsinspectie. Naast een positief rapport met bevingen van onze school, ontvingen we ook een aantal (terechte) aandachtspunten:

- Het verschil in kwaliteit tussen de lessen (praktijk en avo) is soms erg groot. Dit betreft doelgerichte inrichting van de les en de feedback van de docenten op het leerproces van de leerlingen.
- De school verzamelt veel gegevens van de leerlingen om hen de juiste begeleiding en ondersteuning te bieden. Deze gegevens zouden nog wat meer toegepast kunnen worden tijdens de lessen om zo een meer op de individuele leerling aangepaste les te kunnen aanbieden.

De inspectie doet de volgende positieve uitspraken over ons (2017):

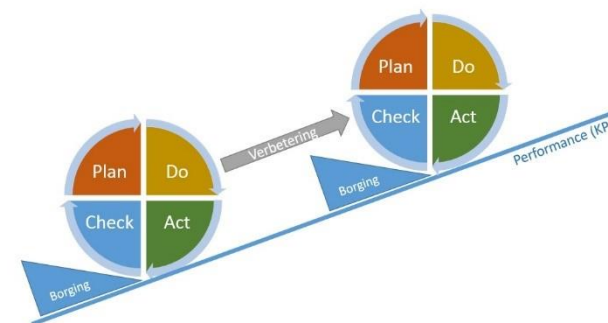
- De lessen kenmerken zich over het algemeen door een prettig pedagogisch klimaat waarin docenten, door middel van een rustige en positieve grondhouding, aanmoedigende opmerkingen en een herkenbare structuur, leerlingen stimuleren om mee te doen met de lessen. Leerlingen zijn taakgericht en in sommige lessen ook actief betrokken bij de lesstof. De docenten leggen daarnaast begrijpelijk uit en zij benutten de onderwijstijd effectief.
- Wij stellen vast dat de school bovengemiddeld zicht heeft op de ontwikkeling en begeleiding van leerlingen.
- De school kenmerkt zich door een goede kwaliteitscultuur, waarin docenten een pro-actieve en lerende houding hebben en de schoolleiding een stimulerende en reflectieve houding. Beide geënt op constante verbetering.
- De school heeft een goed systeem voor de praktijkvorming en uitvoering van de verschillende stages.

De aandachtspunten zijn verwerkt tot speerpunten in ons schoolplan. Ook de positieve bevindingen blijven niet onderbelicht. Als een indicator goed is, is dit geenszins reden om achterover te leunen. Onze school kenmerkt zich door een goede PDCA-cyclus op de diverse beleidsterreinen. Om goed te blijven, zullen we moeten blijven evalueren en bijstellen. Ons uitgangspunt is nooit geweest “de beste school **van** Hoogvliet worden”, maar altijd “de beste school **voor** Hoogvliet worden en blijven”. Dit betekent dat wij ons beleid afstellen op onze steeds veranderende doelgroep en veranderende maatschappij.

Dit schoolplan draagt bij aan het bewust werken met onze PDCA-cylus en afbakening van urgente ontwikkelingen binnen de school. Dit laatste noemen we onze superspeerpunten.

Het eerste gedeelte van dit schoolplan bestaat uit een analyse, zodat wij weten wat onze doelgroep nodig heeft. Ook vindt u hier de (super)speerpunten van de school. Sommige speerpunten komen in het tweede gedeelte (activiteitenplanning) uitgebreider terug.

Ondanks dat het schoolplan al in werking is, voordat het geschreven was, beslaat dit plan de periode 2020-2022. Het plan is het vervolg van schoolplan 2017. De beleidslijn die in 2014 is ingezet blijft intact. Veel speerpunten lijken op voorgaande punten, maar zijn vaak bijgeschaafd of als ze (deels) verwezenlijkt zijn, ambitieuzer opgesteld. Kortom: Hetzelfde beter!

Inhoud

Woord vooraf.....	2
Inleiding.....	7
Missie en visie.....	8
Wat vooraf ging.....	9
Audit VOS.....	9
Bezoek Rob Schouten.....	9
Knelpunten in de randvoorwaarden.....	10
Wat voor school willen we zijn?.....	11
Analyse en resultaten.....	12
Audit en analyse.....	12
Onderzoek Rob Schouten.....	12
Medewerkerstevredenheidsonderzoek en geluuskoffer.....	13
Leerling- en oudertevredenheidsonderzoek en leerling beoordeelt docent.....	14
Afstudeerwerk Reset.....	15
Blauwdruk doorlopende leerlijn Taalonderwijs Hoogvliet.....	15
Cohortonderzoek.....	16
Waar hebben we de afgelopen drie jaren aan gewerkt? Wat hebben we gerealiseerd?.....	17
Basiskwaliteit.....	17
Pedagogische aanpak.....	17
Didactische variatie.....	17
Veiligheid.....	17
Antipestprogramma's.....	17
Differentiatie.....	18

Determinatie	18
Verrijksuren.....	18
Studievaardigheden.....	18
Versterking professionaliteit van de docent.....	18
Taakbeleid	19
Reken- en taalbeleid	19
De praktijk is leidend.....	19
Passend onderwijs.....	20
PTA's en examenreglement.....	20
LOB	20
Vernieuwd VMBO	20
Ouderbetrokkenheid	20
Interne rebound/ Reset	20
Samenwerking PO-VO.....	20
Deskundigheidsbevordering.....	21
Wat zijn onze superspeerpunten?	22
Taalbeleid en hulp aan ISK-leerlingen	22
Digitale geletterdheid	23
LOB	23
De lesopbouw: Kop-body-staart.....	23
Motivatie van de leerling	24
Activiteitenplanning 2020-2021-2022.....	25
OP3 didactisch handelen	25
SK1 Schoolveiligheid	27

Werken aan vaardigheden in de onderbouw	29
AVO-lessen aanbieden in de context van de beroepspraktijk.....	30
Pilot digitale geletterdheid	31
Taalbeleid	33
LOB	34
BIJLAGEN.....	36
Bijlage 1: Kijkwijzer/ observatieformulier HV	36
Bijlage 2: checklist Veilige School	40

Inleiding

Het PENTA college CSG Hoogvliet, in de volksmond vaak afgekort als PENTA Hoogvliet, maakt deel uit van het PENTA college CSG, een grote school met bijna 5000 leerlingen. Het PENTA college CSG valt onder het bestuur van CVO Rotterdam.

PENTA Hoogvliet telt net geen 500 leerlingen en biedt onderwijs aan de volgende niveaus:

- VMBO basisberoepsgerichte leerweg (B)
- VMBO kaderberoepsgerichte leerweg (K)
- VMBO gemengde en/of theoretische leerweg (GL/TL)
- HavoTOP

Ongeveer 45% van de leerlingen heeft een beschikking voor leerwegondersteuning (LWOO).

Dit schoolplan richt zich op de eerste niveaus. De HavoTOP blijft hier buiten beschouwing, omdat deze afdeling formeel onder VAVO-Rijnmond valt. De HavoTOP is een unieke samenwerking met VAVO-Rijnmond, waar leerlingen na hun Mavo (VMBO T) in twee jaar hun Havodiploma kunnen halen in het profiel Mens en Maatschappij. Ze doen dit door een gespreid examen (drie vakken in klas 4 en drie vakken in klas 5). CKV en LO worden niet aangeboden, de tijd die hierdoor vrijkomt, wordt teruggeven in de vorm van extra begeleiding. Ook gaan de leerlingen op stage en doen ze op hun stageplek onderzoek voor hun profielwerkstuk. De HavoTOP kenmerkt zich door een volwassen benadering, is praktijkgericht en lijkt pedagogisch/ didactisch meer op het VMBO. De HavoTOP is een succes gebleken: we scoren vergelijkbare resultaten als een reguliere Havo, maar dan met voornamelijk Mavo-leerlingen. Dit resultaat heeft ons de *Onderwijsprijs 2019-2021* opgeleverd.

Op Hoogvliet kennen we drie teams:

- Onderbouw BK;
- Bovenbouw BK;
- Business School (1 t/m 4 GL/TL & HavoTOP).

Elk team telt ongeveer 15 docenten en staat onder leiding van een afdelingsleider. De afdelingsleider maakt sinds 1 september 2018 formeel deel uit van de schoolleiding. De schoolleiding bestaat naast de afdelingsleiders uit een adjunct-directeur en een directeur.

In ons gebouw bevindt zich ook MBO2 van ROC Zadkine. Hiermee hebben we vooral een beheersmatige samenwerking. Jaarlijks stromen onze leerlingen naar gemiddeld 40 verschillende crebo's door. Slechts een handjevol leerlingen stroomt door binnen hetzelfde gebouw. Met uitzondering van de afdeling Horeca: hier is een mooie en versnelde leerlijn opgezet.

Missie en visie

Het personeel van PENTA Hoogvliet ziet het als zijn missie om voor zijn leerlingen kwalitatief goed onderwijs te verzorgen, om de leerlingen een veilige leeromgeving te bieden, om bevolkingsgroepen met elkaar te verbinden en de leerlingen een goede startpositie te geven in de maatschappij.

Deze gemeenschappelijke passie vindt zijn uitdrukking in de kernwaarden:

Samen veilig

Thuis op School

Aandacht voor elkaar

Nu voor later

Deze kernwaarden vormen samen de communicatieboodschap die in 2012 is ontwikkeld met behulp van het communicatieadviesbureau Keesie. Later is daar het motto:

De Praktijk is leidend

aan toegevoegd.

Dit schoolplan wil handen en voeten geven aan deze missie.

Wat vooraf ging

Voor het maken van het schoolplan zijn diverse bronnen als input gebruikt, onder andere:

- Voorgaande inspectierapporten en juryrapport Excellente School;
- Verslagen van de jaarlijkse audit en de bijbehorende analysedocumenten;
- Input van het personeel n.a.v. het medewerkerstevredenheidsonderzoek en de geluuskoffer;
- Input van de vakgroepen n.a.v. ontwikkelohtend met Rob Schouten;
- Audit Veilig op School (VOS);
- Diverse onderzoeken Kwaliteitsscholen;
- CitoLVS;
- Blauwdruk doorlopende leerlijn Taalonderwijs Hoogvliet.

Audit VOS

In september 2019 werd ons veiligheidsbeleid geauditeerd. Het project VOS is door de gemeente Rotterdam geïnitieerd om scholen bewust te maken van hun veiligheidsbeleid. Om de drie jaar vindt er een re-audit plaats om het predicaat Veilig op School te mogen verlengen. We hebben een verlenging gekregen, waardoor we ons t/m september 2022 Veilige School mogen noemen. Zie bijlage.

Bezoek Rob Schouten

Rob Schouten (oud-inspecteur) heeft ook in september 2019 onze school bezocht en onderzocht. Dit heeft hij eveneens in 2013 en 2016 gedaan. Doel van het onderzoek: in kaart brengen hoe de leskwaliteit er voor staat t.o.v. 2016. Hoe scoren onze lessen aan de hand van het inspectiekader 2017 (met update 2019) en zien we verbetering in de lessen aan de hand van de speerpunten waar we de afgelopen jaren aan gewerkt hebben?

Vooraf heeft de schoolleiding een training gevolgd in het observeren van lessen, zodat we met elkaar een intersubjectief oordeel over de leskwaliteit kunnen formuleren. Ook hebben we een gezamenlijk kijkkader (lesobservatieformulier) opgesteld, waarin we geprobeerd hebben onze pedagogisch/ didactische speerpunten op te nemen in de vorm van concreet waarneembaar gedrag tijdens de lessen.

In totaal heeft Rob Schouten vijf dagen onze lessen (40 stuks in totaal) bezocht, waar telkens iemand van de schoolleiding heeft meegelopen. Aan het eind van het traject zijn de bevindingen met de docenten gedeeld tijdens een studieochtend. De docenten hebben tijdens deze ochtend input over verbeteracties gegeven: ze hebben op vakgroepniveau hun eigen opdracht geformuleerd.

Knelpunten in de randvoorwaarden

- 1) Er is een mismatch tussen de doelgroepen van PENTA en Zadkine in het gebouw. Op bestuurlijk niveau wordt er al jaren naar een oplossing gezocht.
- 2) ICT en netwerk. We zien ons laptopplan als noodzakelijk middel om meer tegemoet kunnen komen aan individuele ondersteuningsbehoeften van de leerling. Het netwerk is niet altijd even stabiel en met name het opstarten zorgt weleens voor de nodige vertraging. Er is geïnvesteerd in een snellere verbinding/ infrastructuur, toch biedt dit niet altijd soelaas. Ook komend jaar moeten we blijven monitoren of het netwerk blijft voldoen aan de eisen die we stellen. Met name het afdraaien van filmpjes gaat vaak gepaard met haperingen.
We hebben inmiddels 4 jaar ervaring met laptops voor leerlingen. Sinds 1 september 2019 zijn we begonnen met (gratis) Chromebooks voor de leerlingen. Tijdens 2019-2020 worden de vast leerlingcomputers vervangen. Tussen nu en 2 jaar willen we de smartborden vervangen door een nieuwe variant.
- 3) Roosters: Ons rooster is zeer gecompliceerd door clustergroepen in de bovenbouw en keuzevakken. Ook hebben we de afgelopen jaar een toename van het aantal parttimers gehad. Het leerlingenrooster ziet er in het algemeen redelijk uit, het docentenrooster kent vaak veel tussenuren. We gaan in 2020-2021 overstappen naar Zermelo, zodat we meer technische ondersteuning vanuit de softwaremakers kunnen krijgen. Sinds januari 2019 hebben we regelmatig een roosteroverleg (structureel overleg met roostermaker en schoolleiding). Momenteel wordt het rooster door de docenten als stressfactor ervaren.

Wat voor school willen we zijn?

We willen een goede school **voor** onze omgeving zijn. Dit betekent dat we rekening houden met waar onze leerlingen vandaan komen, maar vooral wat onze leerlingen en de omgeving nodig hebben.

In de kern zit onze kracht, onze passie, in de betrokkenheid bij onze leerlingen. We willen zorgen voor een positief pedagogisch klimaat dat is gebaseerd op:

- relatie, oprechte belangstelling voor elkaar;
- wederzijds respect, duidelijke regels en een heldere structuur, en het handhaven van orde, rust en veiligheid;
- hulp voor zwakke leerlingen binnen en buiten de les, 'quality time' voor leerlingen die hier behoefte aan hebben;
- een 'reset' (interne rebound) van leerlingen die leer- en/of gedragsproblemen hebben;
- uitdagen van onze leerlingen, als iets erin zit, willen wij het eruit halen, leerlingen kiezen in de onderbouw zelf welke verrijkingen ze willen volgen, in de bovenbouw kiezen zij zelf beroepsgerichte keuzevakken, in de onderbouw volg je vakken waar je goed in bent op een hoger niveau;
- bijwerkmomenten buiten de les, summerschool;
- etc..

Zoals in de paragraaf over de missie van de school is aangegeven, drukken we in onze kernwaarden uit welke school we willen zijn. Hier keren we telkens naar terug bij het maken van belangrijke beleidskeuzes.

Samen veilig

Thuis op School

Aandacht voor elkaar

Nu voor later

De Praktijk is leidend

Ons lesobservatieformulier (zie bijlage) is een kijkwijzer waar onze pedagogische en didactische speerpunten in concreet waarneembaar gedrag tijdens een les vertaald zijn.

Analyse en resultaten

We maken gebruik van diverse onderzoeken. Hieronder de belangrijkste onderzoeken en beknopt de resultaten.

Audit en analyse

Jaarlijks maken wij een analyse van onze kwaliteitskaart. Dit doen we vooraf: we maken in september een analyse van de resultaten van het oordeel wat we in april van het volgend kalenderjaar verwachten. Daarnaast doen we een voorspelling en stellen we doelen voor komend schooljaar op. In november wordt ons analysedocument voorgelegd aan de auditcommissie die ons bevraagt op het behaalde resultaat en de onderwijskundige gevolgen van het behaalde resultaat.

Ons streven is altijd minimaal boven de absolute norm te scoren. Dit is afgelopen jaren op het driejaarsgemiddelde CE kader na op alle indicatoren gelukt. Voor CE kader hadden we de correctie nodig om in het groen te blijven. Het CE kader is in juni 2019 significant verbeterd. We verwachten ook voor kader boven de absolute norm te blijven.

De onderbouw rendementen zijn ruim boven de norm. We laten in principe niemand zitten en ongeveer 15% van de leerlingen start in klas 3 op een hoger niveau dan hun oorspronkelijke basisschooladvies.

Onze bovenbouwrendementen (BKM) hebben ook genoeg reserve om een keer een minder jaar op te vangen.

Zijn er dan helemaal geen zorgen? Onze kaderleerlingen in de bovenbouw zijn relatief taalzwak. Dit is een Hoogvlietbreed probleem, maar wordt versterkt doordat we veel leerlingen de kans geven hun kaderdiploma te halen (zie onderbouw rendementen). Onze determinatiecriteria zijn al jaren hetzelfde, dus we verwachten een stabiel bovenbouw rendement. Dit betekent wel dat het gemiddeld CE cijfer door talige vakken enigszins gedrukt wordt. In de analyse wordt ook per vak een analyse gemaakt, zodat we in kaart hebben welke vakken een eventueel risico vormen.

Onderzoek Rob Schouten

Rob Schouten heeft in september 2019 voor de derde keer een scan van onze lessen gemaakt.

Zijn bevindingen:

Het lesbeeld was gemiddeld genomen van behoorlijke kwaliteit: er zijn heel wat aantrekkelijke lessen bijgewoond die een voorbeeld kunnen zijn voor de collega's ("good practices")(16 lessen), een deel van de lessen verliep tamelijk "standaard", d.w.z. niet onvoldoende, maar met voldoende ontwikkelingsmogelijkheden (18 lessen). Een beperkt aantal lessen was onder de maat, daar zal extra aandacht aan worden gegeven (3 lessen).

Bespreekpunten Schoolleiding met Rob Schouten op 7 oktober 2019 n.a.v de lesobservaties:

- De doelgerichtheid van de lessen moet beter;

- De didactische differentiatie moet beter (om recht te doen aan de verschillende leerbehoeften van de lln.);
- De orde, de naleving van de schoolregels in een beperkt aantal lessen moet beter (waar die zwak is);
- Controle van het huiswerk moet beter;
- Nog te weinig “prikkelende leervragen”.

Het uiteindelijke doel is: actievere (want gemotiveerde) leerlingen, die beter gaan presteren.

1. Korte evaluatie van het observatieproces

- 2 september PPT van Rob: “Leren van elkaar!”
- 10 september training schoolleiding in observeren
- 16 sept tm 25 september lesobservaties
- 30 september PPT “Uitkomsten lesobservaties”

2. Aandachtspunten:

- Feedback over de bezochte lessen aan de docenten. Zwakke docenten vormen een punt van aandacht, maar ook (hoewel in mindere mate) de “doorsneelessen”;
- Wanneer komen de vakgroepen bijeen om hun prioriteiten tav de lessen uit te werken?
- Wanneer implementeren de docenten hun prioriteiten? (rapportage van de vakgroepleiders aan de SL);
- Vakgroepcollega’s bezoeken elkaar lessen of delen van lessen (rapportage aan de vakgroepleiders, vakgroepleiders rapporteren maandelijks aan de SL over de voortgang van de lesbezoeken en melden eventuele knelpunten);
- Wanneer volgen leerlingenquêtes over de veranderingen in de lessen (afgezet tegen eerdere enquêtes). The proof of the pudding!!

Medewerkerstevredenheidsonderzoek en geluiskoffer

In 2018-2019 is onder alle medewerkers van CVO een enquête medewerkerstevredenheid afgenomen. Op de meeste indicatoren scoorden we op of boven de benchmark. Opvallend is dat we vooral hoog scoren op autonomie van de docent.

De hierboven besproken knelpunten kwamen ook duidelijk naar voren: samenwerking Zadkine, roosters en haperend netwerk.

Om de resultaten met elkaar te bespreken en verdiepen, hebben we een bureau ingehuurd “de geluiskoffer”. Doel hiervan is het personeel te laten inzien waar ze werkdruk ervaren en hoe we dit gezamenlijk naar werkgeluk kunnen omzetten.

In het algemeen voelen de docenten zich gewaardeerd, autonoom en verbonden met hun team. De saamhorigheid, openheid en humor weten zij positief te waarderen.

Leerling- en oudertevredenheidsonderzoek en leerling beoordeelt docent

De uitslag van het tevredenheidsonderzoek van cursusjaar 2018-2019 gaf aanleiding tot vervolgonderzoek. Op gebied van veiligheid en presten scoren we onder de benchmark (stadsregio Rotterdam).

Verdieping domein SK1 Schoolveiligheid

Uitsplitsing naar Schooltype	Eigen	BM
[TOTAAL]	7,46	8,03
vmbo-basis	7,29	7,72
vmbo-g/t	7,76	7,81
vmbo-kader	7,32	7,71

Stellingen Pestindicator volgens leerlingen	Score	BM
1 Ik ben de afgelopen maanden op school gepest.*	8,34	8,96
2 Ik ben de afgelopen maanden via social media gepest door leerlingen van deze school.*	9,05	9,19
3 Ik ben de afgelopen maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school.*	8,95	9,06
4 Ik ben de afgelopen maanden gepest door klasgenoten.*	9,20	9,46
5 Ik ben de afgelopen maanden gepest door leerlingen uit andere klassen.*	9,37	9,59

Het leerlingtevredenheidsonderzoek wordt jaarlijks in klas 3 gehouden. Omdat we de uitslag op bovenstaande gebieden vonden tegenvallen, hebben we het onderzoek ook onder de brugklassers gehouden. Dit resultaat zat dichterbij de benchmark, maar nog wel onder de benchmark.

De resultaten van beide onderzoeken zijn in de teams besproken. We hebben docenten gevraagd wat we zelf als school kunnen doen en we hebben de mentoren gevraagd met hun klas de veiligheidsbeleving te onderzoeken door een klassengesprek en individuele gesprekken te houden. Ook heeft de directie het thema veiligheid met de leerlingenraad besproken. De input is besproken en gebundeld tijdens de afdelingsleidersdag.

Samenvattend beeld:

- In de klas voelen leerlingen zich veilig en ervaren ze i.h.a. een prettige sfeer;
- Ouderejaars leerlingen en studenten van Zadkine worden vaak als intimiderend ervaren. Dit uit zich door “vieze” blikken en dreigende taal;
- In de gangen en aula wordt vaak gescholden met “kanker”, zonder dat hier zichtbaar opgetreden wordt;
- Als er iets gebeurt, kijken docenten soms de andere kant op;
- Leerlingen zouden meer docenten willen zien in de pauze;
- Leerlingen vinden het vervelend dat er soms leerlingen van Einstein binnenkomen;
- Leerlingen vervelen zich in de pauzes, ze zouden graag een echt schoolplein willen hebben, waar ze bijvoorbeeld een potje kunnen voetballen. In de aula zouden ze een pingpongtafel willen hebben;
- Enerzijds vinden leerlingen dat er soms niet streng wordt opgetreden, terwijl andere leerlingen zeggen dat ze snel geschorst zijn geweest;
- Leerlingen hebben soms het gevoel dat er niet naar ze geluisterd wordt als ze aangeven gepest te worden;
- Leerlingen geven aan dat de meeste ruzies in vrije tijd via social media ontstaan;
- De meeste leerlingen geven aan met plezier naar school te gaan;
- De brugklassers voelen zich i.h.a. veiliger dan op de basisschool;
- De meeste leerlingen zouden onze school aanraden aan groep 8'ers.

Afstudeerwerk Reset

Ons programma van onze interne rebound (Reset) wordt jaarlijks geëvalueerd. Om de paar jaar vragen we een student van de Hogeschool Rotterdam de resultaten van een cohort Reset in kaart te brengen: wat voor resultaten halen resetleerlingen voor en na hun resetplek op gebied van verzuim, lesverwijderingen en rapportcijfers? Wat doet de reset met het aantal vsv-ers (vroegtijdig schoolverlaters)?

De resultaten zien er al jaren prima uit: leerlingen lijken door de Reset binnenboord te blijven. Zo kennen we al jaren nauwelijks vsv-ers.

Blauwdruk doorlopende leerlijn Taalonderwijs Hoogvliet

Twee jaar geleden kwam het onderwerp laag geletterdheid op de agenda van het POVO-overleg (= overleg primair en voortgezet onderwijs Hoogvliet). We constateerden dat het taalniveau van Hoogvliet i.h.a. laag is. We hebben gedegen onderzoek laten uitvoeren en dit onderzoeksrapport aan de gemeente gepresenteerd. Het taalniveau in Hoogvliet is vergelijkbaar met de childrenszone van Rotterdam Zuid. 30% van de bevolking in Hoogvliet is laaggeletterd. Op woordenschat en begrijpend lezen scores Hoogvlietse leerlingen per niveau lage percentielen. Het onderzoek heeft zich ook gericht op meer aspecten dan alleen taal. Zo werd ook duidelijk dat de het gemiddelde inkomen per

huishouden in Hoogvliet €10.000 per jaar lager ligt dan het Nederlands gemiddelde. 90% van de Hoogvlietse postcodes valt onder de zogenaamde APCG-gebied.

Cohortonderzoek

We hebben behoefte aan het in kaart brengen van vervolgsucces van onze leerlingen. Door de gegevens die wij vanuit de cohortonderzoeken hebben gekregen, hebben we enigszins een beeld in welke richting de leerlingen doorstromen en hoe succesvol ze zijn. Toch vinden we het lastig hier conclusies aan te verbinden. De resultaten worden besproken binnen de schoolleiding en het decanaat.

Waar hebben we de afgelopen drie jaren aan gewerkt? Wat hebben we gerealiseerd?

Hieronder noemen we kort een aantal zaken waar we ons de afgelopen jaren mee bezig hebben gehouden:

Basiskwaliteit

Het op peil houden van de *basiskwaliteit* van het onderwijs, van de kwaliteit van de lessen. Docenten bezoeken elkaar enkele keren per jaar en geven elkaar feedback. Voorafgaand aan een functioneringsgesprek bezoekt een lid van de schoolleiding een les van een docent en bespreekt dit na met de docent. Hierbij wordt het observatieformulier uit de bijlage gebruikt;

Pedagogische aanpak

Versterking van de *pedagogische aanpak*. Dit hebben we vormgegeven door o.a.:

- bij selectie van nieuw personeel expliciet toetsen of pedagogische vaardigheden aanwezig zijn;
- hier speerpunt van te maken tijdens de gesprekkencyclus. Idem bij lesobservaties;
- veel aandacht tijdens teamvergaderingen te geven aan pedagogische aanpak tijdens de les;
- etc..

Didactische variatie

Naast een goede *pedagogische aanpak* is de didactiek -en daarbinnen een afwisseling van didactische werkvormen- een basisvoorwaarde voor een goede les. Dit was daarom een belangrijk aandachtspunt voor collegiale consultatie en feedback na een lesbezoek. Ook om leerlingen tegemoet te komen in hun ondersteuningsbehoeften en het verhogen van de motivatie van de leerlinge is didactische variatie van groot belang. Dit onderwerp zal de komende jaren onze aandacht blijven vragen.

Veiligheid

Veiligheid is een basisbehoefte. Je kunt niet leren als je je niet veilig voelt. Daarom besteden we er op school veel aandacht aan. Zowel aan fysieke veiligheid als aan sociaal-emotionele veiligheid. In het Veiligheidsplan staat beschreven hoe we de veiligheid van onze leerlingen en ons personeel zo goed mogelijk borgen. De school is gecertificeerd als Veilige School. De veiligheidscoördinator, tevens directeur van de school, neemt deel aan de netwerkbijeenkomsten van VOS (Veilig op School). De veiligheid wordt voortdurend gemonitord en staat regelmatig op de agenda van directie, teamleiders, teams en heel specifiek op die van de werkgroep veiligheid;

Antipestprogramma's

Pesten is een oud probleem maar heeft door de sociale media een nieuwe dimensie gekregen, met alle ellende van dien. Daarom hebben we naast het bestaande *antipestprogramma* in de mentorlessen en de Rots en Water training die we aan groepjes leerlingen geven, preventieve anti-pestprogramma's ingevoerd. Bureau Halt en Zterk verzorgen elk een training in de onderbouw. Als het toch fout gaat, worden consequent gesprekken gevoerd met en tussen daders en slachtoffers;

Differentiatie

Er wordt al vrij veel gedifferentieerd buiten de les, vooral door extra hulp voor leerlingen die achterstanden hebben. De onderbouw kent een paar dakpanklassen. Leerlingen die 1 of meer vakken op een hoger niveau kunnen volgen, krijgen dit in de onderbouw aangeboden.

Differentiatie binnen de les gebeurt nog niet overal. In het tevredenheidsonderzoek onder leerlingen blijkt dit ook bij de score op het onderdeel 'extra hulp als ik problemen heb met leren'. De schoolleiding heeft het onderwerp nadrukkelijk bij de teams op de agenda gezet en stimuleert nascholing op dit gebied. In de onderbouw is een werkplaats (2017-2019) gewijd aan dit thema, waar docenten bij elkaar zijn gaan observeren en waar gezamenlijk lesmateriaal ontwikkeld is;

Determinatie

In de teamvergaderingen van de mavo en de onderbouw basis/kader staat het onderwerp *determinatie* regelmatig op het programma in de teambesprekingen. Hoe zorg je voor een goede selectie van leerlingen, waarbij vanuit de perspectieven van leerlingen wordt gedacht en minder vanuit gedrag en belonen van ijver? Een goede determinatie stelt eisen aan de toetsing, met name aan een goede verdeling van reproductie en productie (opnemen, begrijpen, toepassen). Het team BS heeft tijdens schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 hun werkplaatsen hieraan gewijd;

Verrijksuren

In de onderbouw zijn verschillende lessenreeksen *verrijksuren* (VU) ontwikkeld. Een paar keer in de onderbouw kan een leerling zelf kiezen welk VU-vak hij wil volgen. Denk hierbij aan: Frans voor beginners, schaken, webshop, food & health, extra sport, boksen, koken, the daily mile, etc.;

Studievaardigheden

Het aanleren van basisvaardigheden en *studievaardigheden* vonden we al heel lang speerpunt. Op een of andere manier is dit nooit van de grond gekomen, ondanks het urgentiebesef. Tijdens schooljaar 2018-2019 heeft een groep docenten o.l.v. een orthopedagoog een methode vaardigheden ontwikkeld. Deze methode is op speciaal voor onze doelgroep en gedifferentieerd op niveau samengesteld. Leerlingen krijgen een werkboek mee, docenten vinden op It's learning lesvoorbeelden en voorbereidingen. De lessentabel is met 20 uur mentorles in klas 1 én klas 2 verhoogd;

Versterking professionaliteit van de docent

Goed onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de docent en met de samenwerking van docenten. De afgelopen jaren hebben we, met als uitgangspunten de professionele ruimte van de docent en de teams in de teams, in functioneringsgesprekken en via de collegiale consultatie gewerkt aan een verdere versterking van de *professionaliteit van de docent*. Een lastig punt blijft de professionele aanspreekcultuur;

Taakbeleid

We zijn aan het onderzoeken of we ons huidige *taakbeleidsmodel* kunnen hervormen. We voelen veel voor een vrij model, zoals op het Altena college waar verantwoording, maar ook vertrouwen van en in de docent centraal staat;

Reken- en taalbeleid

Met betrekking tot taal en rekenen zijn belangrijke vorderingen gemaakt. Er zijn reken- en taalcoördinatoren aangesteld en er zijn reken- en taalplannen gemaakt en regelmatig bijgesteld.

Uitgangspunten bij het taalbeleid waren: leerlingen aan het lezen krijgen en het vergroten van de woordenschat. Veel leerlingen groeien op in een taalarme omgeving en blinken niet uit in technische en/of begrijpend lezen. Een aantal leerlingen heeft zelfs een uitgesproken afkeer gekregen van lezen. Bovendien schiet hun woordenschat vaak ernstig te kort. Naast de lessen Nederlands zijn taallessen ingevoerd waarin zoveel mogelijk op een speelse wijze aan taalvaardigheden wordt gewerkt. Via de methode Nieuwsbegrip wordt aan de woordenschat gewerkt, ondersteund door de woorden van de week die in andere vaklessen worden herhaald.

Samen met het primair onderwijs en campuspartner Einstein Lyceum is er nageschoold op het gebied van het rekenonderwijs (leraren basisschool, docenten rekenen, rekencoördinatoren, directie). Er zijn verschillende 'rekenevents' geweest waarbij leerlingen van groep 7 en 8 op bezoek kwamen bij Penta Hoogvliet en allerlei spelletje deden waarin gerekend moest worden.

Voor Penta Hoogvliet was het centrale uitgangspunt om leerlingen die op de basisschool niet goed konden meekomen weer plezier te geven in rekenen. Ingezette middelen hierbij zijn: speels rekenen, weer opbouwen van zelfvertrouwen door aan te sluiten bij het niveau van de leerlingen en het inzetten van pedagogisch talentvolle docenten. We willen nu een soortgelijk Hoogvlietbreed project "plezier in lezen" opzetten;

De praktijk is leidend

We hebben gezocht naar mogelijkheden om het onderwijs wat minder theoretisch te maken.

In de onderbouw BKM is daarom LOB (loopbaanoriëntatie en begeleiding) ingevoerd.

In de mavo (business school) worden vanaf klas 1 extra lessen economie gegeven die veelal in projectvorm zijn gegoten. Een voorbeeld hiervan is JEP (Je Eigen Product) waarbij leerlingen in teamverband zelf een plan bedenken om een bepaald product met winst te verkopen en daarvoor een businessplan te maken. Zij verkopen dit product op de kerstmarkt. Ook de andere vakken worden betrokken bij deze projecten.

In de bovenbouw van de mavo krijgen de leerlingen vanaf augustus 2016, naast hun zes theorievakken, een beroepsgericht vak in de gemengde leerweg aangeboden. Dit vak bevat de kerndelen van Economie & Ondernemen en Dienstverlening & Producten.

In de havo-Top lopen de studenten een half jaar lang één dag in de week stage. Het stageverslag maakt deel uit van het profielwerkstuk. Bij maatschappijleer worden onderdelen van het curriculum praktisch vormgegeven. Na het afleggen van het examen bezoeken de studenten instellingen als de Staten Generaal en een rechtbank en verwerken hun ervaringen in een praktische opdracht waarin een link met de theorie wordt gelegd;

Passend onderwijs

Er is veel tijd gestoken in de invoering van *passend onderwijs*. We hebben ons uitgebreid georiënteerd op alle veranderingen, o.a. door deel te nemen aan bijeenkomsten van Koers-VO. Alle leerlingen die zich aanmelden krijgen een intakegesprek, er worden ontwikkelingsperspectiefplannen (opp's) opgesteld en handelingsplannen gemaakt;

PTA's en examenreglement

Door de crisis op VMBO-Maastricht zijn wij extra alert geweest op het maken van een deugdelijk *PTA en examenreglement*. We hebben een externe expert ingehuurd om ons PTA en reglement onder de loep te nemen. Haar aanbevelingen zijn verwerkt in ons nieuwe PTA-format en bijbehorend reglement;

LOB

Loopbaanoriëntatie en begeleiding is al jaren rode draad door ons curriculum. Sinds 2019-2020 ligt het programma in een PTA vastgelegd. Met name het LOB-programma voor de Business School is vernieuwd, waarbij bedrijfsbezoeken en samenwerking met lokale bedrijven centraal staan;

Vernieuwd VMBO

Er staat een goed programma in alle profielen. De resultaten van het eerste vernieuwde CSPE (en tweede voor HBR) zijn hoopgevend en naar tevredenheid. Volgend jaar ligt de focus op bijschaven van het programma. In de Bovenbouw worden werkplaatsbijeenkomsten gevuld door AVO aan te bieden in de context van het beroepsgerichte vak. Er vinden diverse cross-overs plaats. Quality time wordt nog steeds geboden en volgend jaar uitgebreid bij Engels en Nederlands. Alle BBL klassen krijgen zes uur les (en en ne): 4 uur verplicht en 2 uur maatwerk;

Ouderbetrokkenheid

We doen ons best de ouders te betrekken bij de school. Mentoren van klas 1 leggen een huisbezoek af bij alle leerlingen. Daarnaast vragen we alle mentoren na elk rapport even naar huis te bellen, ook als het goed gaat met de leerling. Met hulp van CPS werken we aan het programma *Ouderbetrokkenheid 3.0*. Concreet is de structuur van ouderavonden op de schop gegaan. Met de werkgroep ouderbetrokkenheid (ouders en aantal docenten) werken we nog meer acties uit. Denk hierbij aan een buddysysteem voor ouders die dat nodig hebben;

Interne rebound/ Reset

Het Resetprogramma staat als een huis. De Reset is de spil van de leerlingbegeleiding in de school;

Samenwerking PO-VO

- o Een aantal keer per jaar komt de stuurgroep POVO bijeen. We werken aan een doorlopende leerlijn op het gebied van taal en rekenen. Ook de overdracht PO-VO staat centraal.

- Er zijn twee pre-highschoolklassen opgestart waar leerlingen uit groep 8, de zogenaamde slimme doeners, van 5 verschillende basisscholen ± 20 middagen meelopen op onze school. Het aanbod bestaat uit: techniek, (uiterlijke) verzorging, sport, economie & ondernemen en koken.
- Er wordt gewerkt aan een warme overdracht PO-VO Hoogvlietbreed.
- Vier keer per jaar houden we een meeloopochtend voor leerlingen van groep 8. Bijna 500 leerlingen lopen jaarlijks een ochtend mee.
- Summerschool: voor aangemelde groep 8'ers is er jaarlijks in de nulde week van de vakantie een Summerschool, waar leerlingen alvast kunnen wennen aan het VO.

Deskundigheidsbevordering

Er is de voorbije jaren flink na- en bijgeschoold. De schoolleiding stimuleert en stuurt dit, met dien verstande dat er – binnen de kaders van het schoolbeleid en de teamplannen – veel ruimte is voor de professional om zijn eigen ontwikkeling vorm te geven. Voorbeelden hiervan zijn: masterclass RTTI, mentorentraining, diverse knoppentrainingen voor het versterken van computervaardigheden, deelname aan bijeenkomsten van de Platforms VMBO, trainingen gesprekstechnieken, vakgerichte scholing en coachingscursussen. In de gesprekkencyclus wordt gereflecteerd op de scholingswensen. Zowel vanuit het perspectief van het individuele personeelslid als vanuit de behoeften van de schoolorganisatie. Naast individuele scholing vinden er ook regelmatig teamtrainingen plaats die aansluiten bij de gewenste ontwikkelingen van de teams. Meestal kiezen we voor een werkplaatsenstructuur. Het team stelt vooraf doelen op. Er wordt gekeken welke kennis in huis is en uitgewisseld kan worden of welke kennis we moeten invliegen. Vervolgens gaan de teamleden vooral praktisch aan de slag door het ontwikkelen van bijvoorbeeld een lessenreeks, het houden van lesbezoeken, etc..

Tijdens schooljaar 2019-2020 volgen alle personeelsleden de cursus Sterk voor de klas, een programma over conflicthantering en omgaan met lastige of zelfs bedreigende situaties. De schoolleiding en het ondersteuningsteam volgt de cursus aandachtfunctionaris. Leden van de schoolleiding volgen een kweekvijvertraject en de leergang strategisch personeelsbeleid van de VO-academie.

Wat zijn onze superspeerpunten?

We zijn een school die altijd in de stand staat om te verbeteren. Toch is het erg belangrijk dat we de balans houden tussen wat goed is behouden en vernieuwingen doorvoeren. Uiteraard vernieuwen we altijd om te verbeteren, maar hierbij moeten we draagvlak en een realistisch tijdspad niet uit het oog verliezen. Onderstaande superspeerpunten komen veelal terug in de teamplannen/ activiteitenplan.

Taalbeleid en hulp aan ISK-leerlingen

Er komen steeds meer leerlingen vanaf de internationale schakelklas naar Hoogvliet. Hadden we voorheen een handjevol leerlingen van de ISK, schooljaar 2019-2020 hebben we er 20. Veelal leerlingen afkomstig uit Syrië. Deze groep leerlingen heeft een grotere taalachterstand dan de groep ISK-leerlingen afkomstig uit bijvoorbeeld Polen. De taalachterstand is soms zo groot, dat het lesprogramma amper gevolgd kan worden. Daarnaast heeft de groep vaak traumatische ervaringen uit het land van herkomst. We hebben weinig zicht op hoe structureel de komst van deze groep is. Momenteel zijn we hulpverlegen.

ISK-leerlingen kunnen soms heel heftig en anders reageren op prikkels. We schakelen de orthopedagoog in om de docenten handvatten te geven hoe hier mee om te gaan. Deze bijscholing vindt plaats begin januari 2020.

We hebben informatie ingewonnen bij de toeleverende ISK-scholen. Concreet moeten we de volgende stappen nemen:

- Bepalen wat de hulpvraag op taalgebied is van de leerlingen;
- Geschikte bijspijkermethode/ materiaal zoeken;
- Iemand vrijmaken die meters met deze groep maakt;
- Meten of het effect voldoende is;
- Docenten bijscholen: "Wat kunnen zij voor de ISK-ers betekenen?"

Eerder schreven we over de laaggeletterdheid in Hoogvliet en gemiddeld lagere CE-cijfers met name op de kaderafdeling bij de talige vakken. Kortom superspeerpunt voor komende tijd: herijking van het taalbeleidsplan. Met als twee focuspunten: plezier in lezen en vergroten woordenschat. Een aantal aspecten van het taalbeleid vindt op vakgroepniveau plaats, zoals: hoe gaan we om met dyslexie, nieuwsbegrip, doeltaal voertaal, etc.. Echter het is belangrijk dat er ook schoolbreed aandacht komt voor het taalbeleid: iedere docent is immers taaldocent.

We willen tijdens het schooljaar 2019-2020 het taalbeleidsplan actualiseren en bekend maken aan het personeel.

Digitale geletterdheid

Een van de grote vernieuwingen in het curriculum is de aandacht voor digitale geletterdheid. Doel is leerlingen wegwijs en weerbaar te maken op de digitale snelweg. Wij doen samen met nog drie basisscholen uit Hoogvliet mee met de pilot digitale geletterdheid vanuit de gemeente Rotterdam. We plannen 40 lessen per klas hiervoor in. Dit speerpunt wordt in het teamplan OB BK verder uitgewerkt.

LOB

Dit superspeerpunt van de team BS verbindt de projecten van de Business School, het vak Dienstverlening & Producten en loopbaanoriëntatie als rode draad door het programma van de Business School. We willen onze leerlingen naast vakkennis meer meegeven: een ondernemende houding, samenwerken, delen in verantwoordelijkheden, zichzelf leren presenteren en onderzoek doen. We willen ze laten ervaren wat er te kiezen valt.

Hoe willen we dat doen?

Alle leerlingen leggen een LOB-dossier aan, hierin houden zij een soort logboek bij van alle activiteiten op het gebied van LOB. We willen het bedrijfsleven meer betrekken bij ons onderwijs. Hierover is met de ondernemersgroep, bestaande uit lokale ondernemers en de Rabobank een verkenning geweest. Zij geven ons een blik naar de toekomstige banenmarkt, gekoppeld aan de vaardigheden die ze op school al moeten aanleren. We willen in klas 3 een LOB week toevoegen aan het programma. Tijdens deze week maken de leerlingen kennis door bedrijfsbezoeken met LOB. In klas 2 komt er een snuffelstage. In klas 1 lopen de leerlingen een dag met een van de ouders mee. Tijdens het schrijven van het ondernemersplan begeleidt iemand van de Rabobank onze leerlingen en neemt deel in de jury bij de beoordeling. Ook willen we het project duurzaamheid ontwikkelen. Duurzaamheid is een belangrijk issue in de toekomst.

De lesopbouw: Kop-body-staart

De kwaliteit van onderwijs zit hem grotendeels in de kwaliteit van lessen. Een goede les (of lessenreeks) is doelgericht en richt zich op het leren van leerlingen door o.a. zinvolle feedback op het leerproces. Ook motivatie van leerlingen speelt hierbij een belangrijke rol. Tijdens de start van de les staat het spoorboekje op het bord en wordt het lesdoel (wat leren we vandaag) uitgelegd. Aan het eind van de les wordt gecheckt of het leerdoel is gehaald. Dit roept meteen de vragen op: Hoe stel je een goed lesdoel op? Hoe controleer je of de leerlingen het leerdoel gehaald hebben en wat doe je als een leerling het doel niet gehaald heeft? Hoe zorg je dat de leerlingen voor jouw vak gemotiveerd zijn? Etc.

- Didactische variatie (body van de les)
- Motiveren en activeren van leerlingen (body)
- Doelgerichtheid van de lessen (kop)
- Feedback op het leerproces (staart)

Over de kop en staart is veel op teamniveau uitgewisseld. We vinden dat de body bijvoorbeeld didactische variatie vooral het domein van de vakgroep is als het gaat om uitwisseling, ideeën opdoen en afspraken maken. De vakgroepen hebben hierin een opdracht gekregen. Ze kiezen uit onderstaand schema minimaal twee punten (eigen inbreng mag uiteraard) die ze gezamenlijk uitwerken en vastleggen in het vakwerkplan.

Kop van de les:	Speerpunt van de vakgroep	Doel:	Omschrijving van de actie(s)	Tijdpad	Eindresultaat	gerealiseerd
<i>Zie lesobservatieformulier:</i>						
-Duidelijkheid over lesonderwerp,						
-lesdoel met leervragen,						
-motivatie: waarom moet je dit leren?						
-Gebruik digibord/white bord						
.....						
.....						
1. Body/ leskern:						
<i>Didactische differentiatie:</i>						
-uitleg van de leerstof						
-verwerking van de leerstof						
Variatie in werkvormen,						
Gebruik digibord, foto's en video's						
.....						
.....						
2. Staart van de les:						
<i>Zie lesobservatieformulier:</i>						
Terugkijken naar het lesdoel,						
feedback van de lln. en aan de lln.						
.....						
.....						

Motivatie van de leerling

- Hoe kan ik de betrokkenheid van de leerling vergroten?
- Hoe kan ik meer aansluiten bij de belevingswereld van de leerling?
- Hoe kan het gebruik van het digibord en digitale middelen bijdragen aan het activeren van de leerlingen?
- Meer beeldend materiaal gebruiken.
- Verantwoordelijkheid delegeren: leerling bepaalt zelf wanneer en wat hij doet (binnen zekere grenzen)/ autonomie van de leerling stimuleren.
- Gebruik maken van de leerlingenenquête om er achter te komen wat er speelt bij de leerling.

Activiteitenplanning 2020-2021-2022

OP3 didactisch handelen

Wat gaat goed?

De lessen kenmerken zich over het algemeen door een prettig pedagogisch klimaat waarin docenten door middel van een rustige en positieve grondhouding, aanmoedigende opmerkingen en een herkenbare structuur, leerlingen stimuleren om mee te doen met de lessen. Leerlingen zijn taakgericht en in sommige lessen ook actief betrokken bij de lesstof. De docenten leggen daarnaast begrijpelijk uit en zij benutten de onderwijstijd effectief. De lessen zijn van behoorlijke kwaliteit. Tijdens de lesobservaties zijn tal van good practices gevonden die gebruikt kunnen worden om met en van elkaar te leren.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
Alle	De doelgerichtheid van de lessen	Docenten werken volgens vast spoorboekje (kop-body-staart)	Collegiale lesbezoeken (adhv lesobservatieformulier of eigen vakgroepprioriteiten)	Hele schooljaar: speerpunt tijdens gesprekkencyclus
Alle	De didactische differentiatie kan beter (om recht te doen aan de verschillende leerbehoeften van de lln.)	Vakgroepen stellen hun prioriteiten op en werken (minimaal) twee speerpunten op	Prioriteiten worden vastgelegd in vakwerkplan	Opstellen prioriteiten: November. In december vastleggen in vakwerk-plan. Januari tot zomer: lesbezoeken. In mei tijdens vakgroep-overleg evaluatie. In schooljaar 2020-2021: cyclus herhalen
Alle	De orde, de naleving van de schoolregels in een beperkt aantal lessen moet beter (waar die zwak is)	Docenten kijken niet weg bij ongewenst gedrag (ook niet in de vrije situatie) en durven elkaar hierop aan te spreken elkaar aan op	Training Sterk voor de klas (drie dagdelen) geeft handvatten aan alle personeel	Training Sterk voor de klas staat opgenomen in de jaarplanning

Alle	Controle van het huiswerk moet beter!		Collegiale lesbezoeken (adhv lesobservatieformulier of eigen vakgroepprioriteiten)	Per direct (bewustwording)
Alle	De school verzamelt veel gegevens van de leerlingen om hen de juiste begeleiding en ondersteuning te bieden. Deze gegevens zouden nog wat meer toegepast kunnen worden tijdens de lessen om zo een meer op de individuele leerling aangepaste les te kunnen aanbieden.	Iedere leerling krijgt een passend aanbod van lesstof	Dit punt is opgenomen in het lesobservatieformulier	Zichtbaar tijdens de gesprekkencyclus
Alle	Nog te weinig "prikkelende leervragen!"		Collegiale lesbezoeken (adhv lesobservatieformulier of eigen vakgroepprioriteiten)	Per direct (bewustwording)

Wat gaat goed?

We hebben een goede pdca-cyclus op het gebied van veiligheid. In oktober 2019 is het predicaat Veilig op School (VOS) verlengd met drie jaar n.a.v. de veiligheidsaudit uitgevoerd door een onafhankelijke commissie. Het veiligheidsplan is up to date. Ontruiming verlopen soepel.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
Alle		Protocol omgaan met (gewelds)incidenten	Directie: opstellen protocol in samenspraak met Leo Keuvelaar (Zterk)	juni/juli 2019 eerste concept klaar voor inbreng bij VMR
Schoolleiding	Leerlingen geven aan zich te vervelen in de pauze	Meer activiteiten tijdens de pauzen: (afgebakend) schoolplein met sportfaciliteiten, pingpong in aula, 1keer in de maand muziek	Plannen aan leerlingenraad voorleggen. Budget opgenomen in begroting 2020-2021. Realisatie vernieuwde fietsenstalling	Start uitvoering april 2020. Afronding: december 2020.
Alle	Soms zijn docenten / oop handelingsverlegen hoe om te gaan bij lastige situaties. Met name in de vrije situaties		Training Sterk voor de klas (drie dagdelen) geeft handvatten aan alle personeel	Training Sterk voor de klas staat opgenomen in de jaarplanning

Alle	Toezicht en pauzewacht	Elke pauze staan docenten volgens roosters pauzewacht te houden. Minimaal 2 conciërges houden toezicht. Tussen 8.15 en 8.45 uur extra toezicht op het plein door OOP	Controlemomenten tijdens OOP-overleg	Start: per direct
------	------------------------	--	--------------------------------------	-------------------

Werken aan vaardigheden in de onderbouw

Wat gaat goed?

We zien al jaren de noodzaak om meer vaardigheden (leren leren, sociale vaardigheden) aan te leren aan onze onderbouwleerlingen. We bieden al een paar jaar Zterk training om te werken aan sociale vaardigheden van de leerlingen. Idem Rots en Water. In de werkplaats onderbouw is gewerkt aan een werkboek vaardigheden toegespitst op onze doelgroep. Dit product is gebruiksklaar en klaar om gelanceerd te worden.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
OB BK, BS	Aanbieden van vaardigheden aan de leerlingen van de onderbouw.	Na het ontwikkelen van het werkboek vaardigheden, wordt deze aangeboden aan de onderbouw (door de mentoren). Om op een lijn dit aan te beiden, worden de vaardigheidslessen samen voorbereid en geobserveerd en indien nodig bijgeschaafd.	Opnemen vaardigheidslessen in de lessentabel. Invulling geven aan de werkplaatsen: samen voorbereidingen uitwisselen en observaties doen.	Voorjaar 2020: De orthopedagoog begeleidt het implementatietraject en helpt bij de lesobservaties. Indien nodig wordt er in het tweede gedeelte van het schooljaar 2019-2020 een werkplaats gewijd aan het bijschaven van het werkboek. Vervolg in de werkplaatsen van 2020-2021

AVO-lessen aanbieden in de context van de beroepspraktijk

Wat gaat goed?

Er vindt veel uitwisseling plaats tussen AVO en praktijklessen: zo zijn er al cross over projecten opgezet. Denk hierbij aan "de smaakpolitie" waar tijdens de biologieles het praktijklokaal van ZW onder de loep genomen.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
BB BK	Bij veel lessen dicteert de methode de inhoud van de les. Dit werkt het doel: avo-vakken aanbieden in de context van de beroepspraktijk tegen	Door motiverende werkvormen en projecten op te zetten, willen we de motivatie van de leerlingen voor AVO-vakken verhogen	Werkplaatsen BB, opzetten en uitwerken van de "projectenlijst". Gluren bij de burens	Werkplaatsen team BB opgenomen in jaarplanning

Pilot digitale geletterdheid

Wat gaat goed?

In de eerste publicaties van curriculum.nu is duidelijk geworden dat digitale geletterdheid speerpunt is. Wij werken met laptops/ Chromebooks. We werken voor het blended learning- model. We hebben de mogelijkheid aangeboden gekregen om met de pilot digitale geletterdheid mee te doen. Dit is in september 2019 gestart en loopt twee jaar.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
Alle	Digitale vaardigheden docenten vergroten, zodat er meer blended learning toegepast wordt	VO-content bij meer vakken inzetten (vervangen van werkboeken door digitaal, zelf gearrangeerd materiaal, examentraining). Ambitie is dat de laptop bij de helft van de lessen gebruikt wordt.	Opstellen protocol social media. Bijscholing VO-content. Zoeken passend aanbod om digitale geletterdheid van docenten te vergroten.	2020-2021
Schoolleiding	Verbeteren digitale infrastructuur	Een snel en modern netwerk, zonder inlogproblemen	Wensen bij SSO neerleggen. Plan voor vervanging Smartborden opstellen en implementeren (knoppentraining?)	1 sept 2020 zijn de smartborden vervangen. Start knoppentraining: sept. 2020

OB BK, BS	We doen te weinig aan digitale geletterdheid. Docent zijn nog niet bekwaam genoeg en leerlingen zijn te weinig weerbaar tegen al het digitale geweld waar ze mee te maken krijgen	Docenten zijn digitaal geletterd en kunnen dit overbrengen naar hun leerlingen, zodat ook onze leerlingen digitaal geletterd worden	Pilot vanuit de gemeente: 40 uur digitale geletterdheid in de onderbouw aanbieden: de pilot levert activerend materiaal. Ouders worden getraind, om zo ook de ouderbetrokkenheid bij dit project te vergroten.	September 2019: ouders informeren. Teamdoelen formuleren: waar willen we over twee jaar staan. Tijdens 2019-2021 plannen we de lessen in. We wijzen twee kartrekkers aan. Zij zitten in de klankbord met de gemeente en andere deelnemende scholen
-----------	---	---	--	--

Taalbeleid

Wat gaat goed?

We hebben een taalbeleidsplan (niet up to date). We werken met nieuwsbegrip en met woorden van de week. We verhogen (citoLVS) duidelijk de woordenschat.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
Schoolleiding	Doorlopende leerlijn Hoogvlietbreed	We willen Hoogvlietbreed POVO het project "plezier in lezen" opzetten. We zoeken hierbij ondersteuning van de bibliotheek en voorschoolse opvang	Stuurgroep POVO heeft dit project superspeerpunt gemaakt. Er is een voorbereidingsgroep samengesteld met stakeholders PO, VO en gemeente	Opstellen plan: april 2020, uitvoeren: 2020-2021-2022
Alle	Begeleiding aan ISK-leerlingen	Een passend methode en extra begeleiding aan ISK-leerlingen	Adviesgesprek met orthopedagoog. Werkbezoek aan de ISK te Spijkenisse. Opstellen plan: taalcoördinator en schoolleiding	November 2019: verzamelen informatie. November/ december: opstellen plan, waarna professionaliseren aanbod aan ISK-ers. Taaldocent start begeleiding ISK-ers.
Alle	Actualiseren taalbeleidsplan	In het vernieuwde taalbeleidsplan wordt de ambitie "elke docent taaldocent" uitgewerkt	Schoolleiding en taalcoördinator: actualiseren schoolplan	Februari 2020: concept nieuw taalbeleidsplan af. Wekelijks woorden van de week in de info en ontwikkelingen zodra die er zijn.

Wat gaat goed?

Voorts heeft de school een goed systeem voor de praktijkvorming en uitvoering van de verschillende stages. De school steekt veel tijd en energie in het onderhouden en verbeteren van de maatschappelijke en praktijkstages. Dit betaalt zich uit in algemeen vormende en praktijkgerichte stages voor de leerlingen.

Wat kan beter?

Team	Wat kan beter	Ambitie	Activiteiten/ in te zetten middelen/ Wie doet wat	Tijdpad
BB BK	Bedrijfsbezoeken/ excursies BK	Elke afdeling heeft minimaal 1 vakexcursie per leerjaar. Bijvoorbeeld: EO naar de Nederlandse Bank, HBR naar een hotel, etc.	Afdelingsleider: data in jaarplanning opnemen. Vakhoofden beroepsgerichte vakken: organiseren excursies	Zie jaarplanning
OB BK	Decaannet kan een update gebruiken	Een passend aanbod voor leerlingen en docenten vinden voor aanbod LOB in de onderbouw	Decaan onderzoekt en betreft teams	Start nieuwe methode OB BK: 2020-2021. Tijdens 2019-2020 wordt een proefklas gedraaid
BS	LOB-dossier	Avastleggen van alle LOB-activiteiten en activiteiten van de Business School in één digitaal systeem.		2019-2020 onderzoeken welk systeem we gaan gebruiken en hoe we dit inrichten. Uitrollen: 2020-2021.
BS		Project JINK	Meelopen in bedrijfsleven, contact school - ouders-leerlingen. Sollicitatietrainingen voor leerlingen.	Pilot in voorjaar 2020, daarna opnemen in curriculum

BS		Stageactiviteiten gekoppeld aan LO2	Leerlingen lopen 3 of 4 x "stage" bij een basisschool of sportvereniging en geven les in een sportonderdeel en nemen deel van de organisatie hiervan op.	
OB BK, BS	Een dag meelopen met vader of moeder	In leerjaar 1 al een dag stage	Bespreken in team	
BS	LOB-week	LOB loopt ook op de Mavo als rode draad door het curriculum	Opzetten LOB-week, gebruik maken van netwerk ondernemers	Eind schooljaar 2019-2020. Daarna: op herhaling
BS	Project duurzaamheid i.s.m. Rabobank	een project lessenreeks in het curriculum van de BS opnemen over duurzaamheid	Schoolleiding inhoud afstemmen met de Rabobank en project opnemen in planning en curriculum	z.s.m.
BS	Ondernemersgroep inzetten bij projecten	Om lesactiviteiten zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de beroepspraktijk willen we de ondernemersgroep inzetten	Ondernemers geven gastlessen, zitten in de jury bij het vak ondernemersplan en helpen bij het organiseren van bedrijfsexcursies	Uitwerken plan: december 2019

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kijkwijzer/ observatieformulier HV

Kijkwijzer HV

Versie oktober 2019

Datum:

**Docent:
Observator**

Klas:

::

Kop

Toelichting:

K	Is het lesdoel duidelijk?	Pos./Neg.	
	Staat het programma (spoorboekje) voor deze les op het scherm/bord? Worden de programmaonderdelen toegelicht?	Pos./Neg.	
	Noemt de docent het lesonderwerp en gebeurt dat duidelijk?	Pos./Neg.	
	Wordt de voorkennis benut?	Pos./Neg.	
	Noemt de docent het lesdoel: b.v. aan het eind van de les wil ik dat jullie het volgende weten/kunnen?	Pos./Neg.	
	Noemt de docent een aantal leervragen?	Pos./Neg.	
	Is er aandacht voor de motivatie van de leerling?	Pos./Neg.	

Body

B	Is er sprake van een doelgerichte opbouw van de uitleg?	Pos./Neg.	
	Is er sprake van een uitleg volgens herkenbare, logische stappen?	Pos./Neg.	

B	Is de leerstof passend voor deze groep lln.?	Pos./Neg.	
	De leerstof is ontleend aan de methode, aangevuld met eigen materiaal, maar niet aantoonbaar didactisch gedifferentieerd.	Pos./Neg.	

B	Is de uitleg duidelijk?		Pos./Neg.	
		Wat vinden de leerlingen van de uitleg?	Pos./Neg.	
		Wat vindt de observator van de uitleg?	Pos./Neg.	

B	Is er sprake van didactische variatie?		Pos./Neg.	
		Is er sprake van afwisseling in werkvormen? Welke werkvormen worden gebruikt?	Pos./Neg.	
		Gebruikt de docent didactische hulpmiddelen?	Pos./Neg.	

B	Is er sprake van didactische differentiatie?		Pos./Neg.	
		Houdt de docent rekening met de verschillende leerbehoeften van ln. bij de instructie (ja/nee, het onderwijsaanbod (ja/nee) de verwerking (ja/nee), de tijd (ja/nee)?	Pos./Neg.	

B	De docent houdt rekening met individuele ondersteuningsbehoeften		Pos./Neg.	
		Docent heeft in beeld welke leerlingen extra ondersteuning tijdens de les nodig hebben.	Pos./Neg.	
		Docent maakt gebruik van individuele handelingsadviezen OPP (/ input vanuit teamvergaderingen en Reset).	Pos./Neg.	

B	Zijn de leerlingen actief betrokken?		Pos./Neg.	
		Luisteren de leerlingen actief?	Pos./Neg.	
		Stelt de docent vragen aan de leerlingen?	Pos./Neg.	
		Wordt de leerlingen gevraagd om op elkaars antwoorden te reageren?	Pos./Neg.	

Stellen de leerlingen vragen (die betrekking hebben op de stof)?	Pos./Neg.	
Werken de leerlingen taakgericht (aan de opdracht)?	Pos./Neg.	
Stimuleert de docent dat de leerlingen elkaar helpen (bij de opdracht)?	Pos./Neg.	

B	Worden de schoolregels consequent nageleefd?	Pos./Neg.	
	Worden de gedragsregels nageleefd? (jassen)	Pos./Neg.	
	Hebben de leerlingen hun spullen op orde?	Pos./Neg.	

B	Wordt er goed doorgewerkt tijdens de les?	Pos./Neg.	
	De onderwijstijd wordt goed benut, er wordt geen tijd verspild.	Pos./Neg.	

B	Zijn er ordeverstoringen tijdens de les?	Pos./Neg.	
	Is er tijdens de les sprake van ordeverstoringen?	Pos./Neg.	
	De docent neemt de leerling serieus, kent ze, toont respect voor de leerling.	Pos./Neg.	
	De docent geeft complimenten waar mogelijk en beperkt straf.	Pos./Neg.	
	Identificeert probleemgedrag snel en accuraat en reageert erop	Pos./Neg.	

Staart

S	Geeft de docent effectieve feedback tijdens het leerproces?	Ja/ nee	
	Geeft de docent positief geformuleerde feedback aan individuele leerlingen op gedrag /leerproces?	Ja/ nee	
	Geeft de docent positief geformuleerde feedback aan de klas op gedrag/leerproces?	Ja/ nee	

S	<i>Is er aandacht voor een duidelijke afsluiting van de les?</i>	Ja/ nee	
	Kijkt de docent, samen met de leerlingen terug naar het lesdoel?	Ja/ nee	
	Heeft de docent gecontroleerd of de leerlingen voldoende geleerd hebben?	Ja/ nee	
	Maakt de docent afspraken met die leerlingen die het lesonderwerp niet voldoende hebben begrepen?	Ja/ nee	

Overige opmerkingen (docent, leerling, observator):

Conclusie:

Bijlage 2: checklist Veilige School

Fase	Indicator	Bewijs	
Plan Een gecertificeerde school heeft effectieve strategieën ontwikkeld om de veiligheid in en om de school te verbeteren met behulp van haar mensen.	1. Veiligheidsanalyse De school voert een veiligheidsanalyse uit ten behoeve van het opstellen van een veiligheidsplan	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt minimaal 2-jaarlijks een analyse gemaakt van de veiligheidssituatie in en om de school. Voor de veiligheidsanalyse maakt de school gebruik van kengetallen uit enquêtes, monitors en RI&E. De veiligheidsanalyse is bekend bij alle betrokkenen (intern en extern). 	Werkgroep veiligheid 4 x pj Campus beheersgroep 6 x pj Enquête onder ouders en leerlingen klas 3 1 x pj Directieoverleg wekelijks (vast agendapunt)
	2. Veiligheidsplan De school heeft een veiligheidsplan opgesteld.	<ul style="list-style-type: none"> In het schoolveiligheidsplan is een visie geformuleerd op integrale schoolveiligheid en is een verbinding gelegd tussen de verschillende onderdelen van het schoolplan. Het veiligheidsplan bevat een samenvatting van de veiligheidsanalyse. Het veiligheidsplan bevat alle door de overheid verplichte onderdelen. De verantwoordelijken/functionarissen zijn in het veiligheidsplan benoemd. Er zijn formele overlegmomenten vastgesteld waarin veiligheidsbeleid is geagendeerd. Het schoolveiligheidsplan is bekend bij het personeel Het schoolveiligheidsplan wordt actief uitgedragen bij ouders en leerlingen. Het schoolveiligheidsplan wordt actief uitgedragen bij externe partners. 	RI&E (zie veiligheidsplan), GER houdt dit jaarlijks bij Algemene personeelsvergadering 3 x pj Ouderraad 3 x pj Schoolveiligheidsplan: - Visie -Afspraken, gedragscode en huisregels -Betrokkenheid ouders, ll-en en personeel - Functionarissen - Analyse - Evalautie - RI&E

<p>Do Een gecertificeerde school onderneemt actie om de veiligheid in en om de school te verbeteren met behulp van haar mensen.</p>	<p>3. Implementatie</p> <p>Het veiligheidsplan wordt in de praktijk uitgevoerd en nageleefd door alle betrokkenen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het schoolveiligheidsplan is uitgewerkt in een jaarlijks actieplan met een duidelijk tijdsplan. • De verschillende acties zijn smart belegd bij functionarissen. • Er zijn voldoende faciliteiten om de acties te realiseren (tijd, geld, scholing, materiaal). • Het veiligheidsplan wordt onder de aandacht gebracht van nieuwe collega's. • Protocollen uit het veiligheidsplan zijn operationeel. Incidenten (en de gebruikte protocollen) worden met betrokkenen geëvalueerd. • Protocollen worden na evaluatie eventueel bijgesteld. • Personeelsleden worden toegerust om protocollen uit te kunnen voeren. 	<p>Alle overleggen staan opgenomen in de jaartaak, op diverse agenda 's staat veiligheid als vast punt geagendeerd., zodat er altijd na uitvoering gecheckt wordt.</p> <p>In het scholingsplan staan voor twee jaar diverse scholingen gepland. Scholingskosten veiligheid 2019-2020:</p> <p>Zterk voor leerlingen: €8700 (incl. leerlingmateriaal)</p> <p>Omgaan met agressie voor personeel: €9500</p> <p>Cursus aandachtfunctionarissen: €5200</p> <p>Voorlichting roken en middelengebruik en omgaan met social media wordt volledig gesubsidieerd.</p> <p>Het ontruimingsplan wordt twee keer per jaar getoetst. De andere protocollen worden jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.</p>
	<p>4. Samenwerking</p> <p>De samenwerking met externe partners is uitgewerkt en vastgelegd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraken met externe partners zijn schriftelijk vastgelegd. • Er zijn heldere doelstellingen met betrekking tot de samenwerking. • Het gebied van de samenwerking is helder geformuleerd (zowel fysiek als wat betreft de thema's). • Er zijn heldere afspraken over de verdeling van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partners. • Er zijn afspraken over de (financiële) middelen die worden ingezet om de gezamenlijke doelstellingen te bereiken. • Jaarlijks wordt de externe samenwerking geëvalueerd. • Er is een NAW-overzicht van de betrokken externe partners. 	<p>Externe partners staan genoemd in het veiligheidsplan.</p> <p>Met SMW, leerplicht en politie vindt jaarlijks een evaluatie plaats aan de hand van een vast format.</p> <p>Met politie vindt na elk "groot" incident een evaluerende nagesprek plaats. Ook bespreken we regelmatig met de wijkagent de voortgang.</p> <p>Met CJG maken we jaarlijks afspraken.</p> <p>In het zorgboek staan de lijnen van de (externe)ondersteuning omschreven, zodat dit ook voor alle personeelsleden inzichtelijk is</p>

		<ul style="list-style-type: none"> De schriftelijke afspraken met de externe partners zijn toegankelijk voor personeelsleden. 	
<p>Check</p> <p>Een gecertificeerde school kan het effect aantonen van zijn investering in veiligheid in en om de school.</p>	<p>5. Monitoring:</p> <p>Evaluatie en analyse</p> <p>De school heeft instrumenten e.d. tot haar beschikking waarmee de veiligheid kan worden gemeten en geëvalueerd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De school heeft instrumenten tot haar beschikking waarmee de doelstellingen uit het veiligheidsplan/-actieplan kunnen worden gemeten. Periodiek worden alle resultaten in samenhang geanalyseerd en besproken in het directieteam. De school kan aantonen hoe het is gesteld met de het veiligheidsgevoel van de leerlingen. De school kan aantonen hoe het gesteld is met het veiligheidsgevoel van het personeel. De school kan aantonen hoe is het gesteld met de tevredenheid van de ouders. De analyse van de veiligheidsenquêtes wordt met de betrokkenen gedeeld (personeel, leerlingen, ouders). 	<p>We werken met verschillende tevredenheidsonderzoeken. Zowel per klas, leerjaar, personeel, etc.</p> <p>Jaarlijks vindt er een evaluatie met de vertrouwenspersonen plaats.</p> <p>Jaarlijks wordt er 1 ouderraadbijeenkomst aan de evaluatie van het veiligheidsplan besteed.</p> <p>Op het directieoverleg is veiligheid vast agendapunt.</p> <p>Periodiek wordt het medewerkerstevredenheidsonderzoek afgenomen.</p> <p>Jaarlijks wordt het oudertevredenheidsonderzoek afgenomen. Ook tijdens bijeenkomsten van de regiegroep ouderbetrokkenheid is de veiligheidsbeleving van ouders in kaart gebracht.</p> <p>Nadat al deze gegevens zijn geanalyseerd wordt dit besproken tijdens een APV en opgenomen in het infobulletin (informatieblad voor personeel).</p>
<p>Act</p> <p>Een gecertificeerde school plaatst veiligheid jaarlijks op de agenda en onderneemt acties om de resultaten te borgen en of te verbeteren.</p>	<p>6. Borgen, verbeteren en vernieuwen</p> <p>De school ontplooit activiteiten om behaalde resultaten te borgen of verbeteren door ze een plaats te geven in de structuur en cultuur van de school.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn heldere criteria op grond waarvan vastgesteld kan worden of doelstellingen met betrekking tot veiligheid wel of niet behaald zijn. Minimaal 1x per jaar worden op directieniveau de resultaten van het veiligheidsbeleid besproken. Veiligheid heeft een vaste plek in het strategisch beleidsplan van de school. 	<p>We hebben er voor gekozen om doelstellingen op gebied van veiligheid niet te kwantificeren in getallen. We vinden veiligheid belangrijk. "Samen veilig" is een van onze vier kernwaarden. We vinden dat elke leerling (en medewerker) zich veilig moet voelen in de school. Zo niet, dan ondernemen we actie. Ontvangen we meerdere signalen dat het veiligheidsgevoel afneemt dan bespreken we dit in het betreffende team en maken we een actieplannetje (met tijdpad).</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • De school kan aantoonbaar maken dat vanuit monitoring en evaluatie verbeteringen worden doorgevoerd (verbeterplannen, beleidsprioriteiten etc.). • De school kan aantoonbaar maken dat effectieve werkwijzen, interventies, protocollen zijn geborgd (benoeming van coördinator veiligheid, protocollen). • Effectieve werkwijzen, interventies en protocollen worden met het personeel gedeeld en zijn bij hen bekend	
--	--	--	--